

INSTYTUT
EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

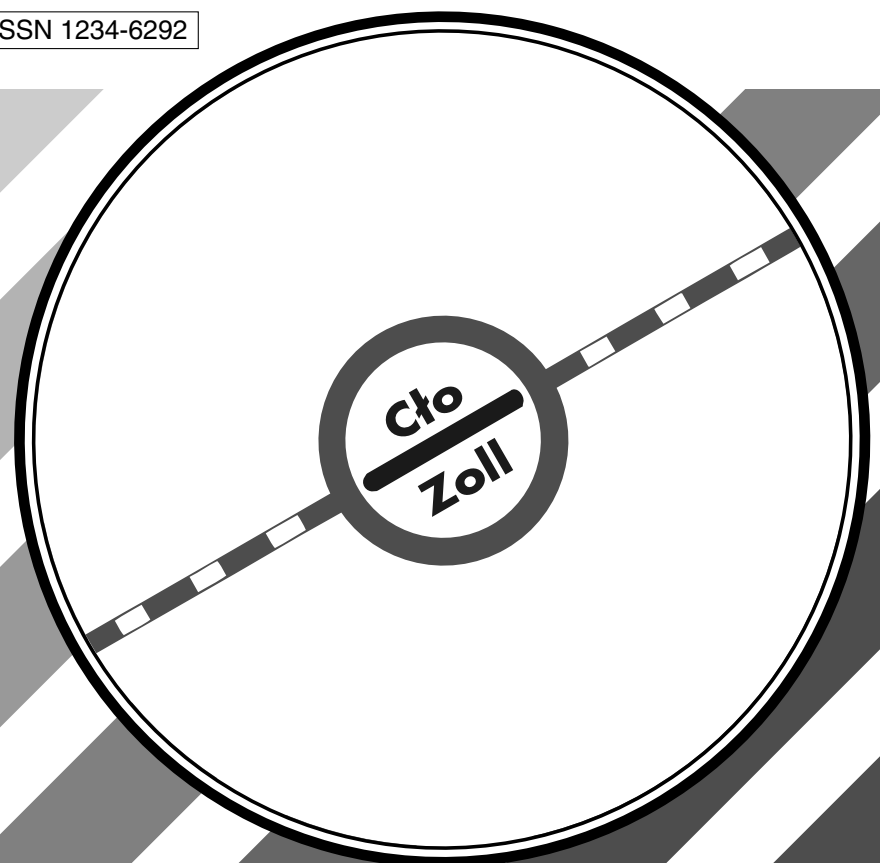
NR
19

HANDEL ZAGRANICZNY PRODUKTAMI ROLNO-SPOŻYWCZYMI

stan i perspektywy

ISSN 1234-6292

**ANALIZY
RYNKOWE**

MAJ 2004

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Regulacje prawne i uwarunkowania handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi – *W. Łopaciuk*
- III. Ogólna ocena handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi – *W. Łopaciuk*
- IV. Stan i perspektywy handlu zagranicznego wybranymi produktami rolno-spożywczymi
 1. Zboża – *W. Łopaciuk*
 2. Produkty upraw oleistych – *W. Dzwonkowski*
 3. Cukier i przetwory – *P. Szajner*
 4. Ziemniaki i przetwory – *W. Dzwonkowski*
 5. Owoce i przetwory – *B. Nosecka*
 6. Warzywa i przetwory – *A. Bugała*
 7. Mleko i przetwory – *P. Szajner*
 8. Żywiec i mięso wołowe – *D. Rycombel*
 9. Wieprzowina – *D. Rycombel*
 10. Żywiec i mięso baranie – *D. Zawadzka*
 11. Żywiec i mięso końskie – *D. Zawadzka*
 12. Drób – *D. Rycombel*
 13. Ryby i przetwory – *K. Hryszko*
- V. Aneks

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel.: (0·prefiks·22) 827-36-64

AUTORZY:

mgr inż. Wiesław Łopaciuk
• IERiGŻ •
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 719

mgr Anna Bugała
• IERiGŻ •
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 440

mgr Wiesław Dzwonkowski
• IERiGŻ •
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 616

mgr inż. Krzysztof Hryszko
• IERiGŻ •
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 528

dr Bożena Nosecka
• IERiGŻ •
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 553

mgr inż. Danuta Rycombel
• IERiGŻ •
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 616

mgr inż. Piotr Szajner
• IERiGŻ •
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 719

mgr Danuta Zawadzka
• IERiGŻ •
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 448

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 10.05.2004 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Bożena Nowicka, Roman Urban (wiceprzewodniczący),
Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w grudniu 2004 r.

REASUMPCJA

W 2003 r. wystąpił bardzo duży wzrost obrotów w polskim handlu zagranicznym ogółem. Wartość eksportu zwiększyła się o jedną trzecią do 53,6 mld USD a importu o jedną czwartą do 68,0 mld USD. Nastąpiło minimalne pogorszenie ujemnego salda (14,4 mld USD, wobec 14,1 mld USD przed rokiem). Wzrost obrotów wyrażonych w euro nie był aż tak duży, ale ujemne saldo wyrażone w tej walucie poprawiło się z 15,7 mld EUR do 12,8 mld EUR.

Rok 2003 w handlu zagranicznym produktami rolno-spożywczymi był także wyjątkowy. Tu również obserwowano duży wzrost obrotów a ponadto znaczącą poprawę salda, które po raz pierwszy w okresie transformacji było dodatnie. Wartość eksportu rolno – spożywczego wzrosła o 32,8% do 4,5 mld USD a importu o 7,70% do 4,0 mld USD. Dzięki temu saldo handlu zagranicznego tymi produktami w 2003 r. wyniosło 505,7 mln USD wobec -290,6 i -375,9 mln USD odpowiednio w 2002 r. i w 2001 r.

Osiągnięcia w eksporcie wynikały zarówno z czynników zewnętrznych (wzrost popytu na rynkach naszych głównych partnerów – w UE i Rosji), jak i z uwarunkowań produkcyjno-rynkowych w kraju (nadwyżki w produkcji zwierzęcej oraz dobre zbiory produktów roślinnych w 2002 r.). Oprócz tego dobre wyniki w handlu zagranicznym należy zawdzięczać także dewaluacji polskiej waluty w stosunku do euro.

Udział eksportu rolno – spożywczego w całym eksporcie nieznacznie zwiększył się do 8,1% wobec 8,0% w 2002 r. a udział importu rolnego zmniejszył się odpowiednio z 6,5 do 5,7%.

W 2003 r. w eksporcie produktów rolno-spożywczych do poszczególnych ugrupowań krajów kontynuowane były wzrostowe tendencje z drugiej połowy 2002 r. Osiągnięto znaczny wzrost sprzedaży do wszystkich ugrupowań, w szczególności do krajów byłego ZSRR i UE. Najmniejszy wzrost wystąpił w eksporcie do krajów CEFTA, pozostałych krajów rozwiniętych i krajów rozwijających się. Udział tych ugrupowań zmniejszył się na ko-

rzyć UE i krajów byłego ZSRR. W bilansach obrotów z głównymi odbiorcami polskich produktów obserwowano znaczną poprawę.

W ostatnich latach dynamicznie rósł eksport do krajów wchodzących z Polską do UE. Udział nowych członków Wspólnoty w ostatnich latach kształtował się w granicach 15% wartości polskiego eksportu rolno-spożywczego ogółem, wobec 5,1% w 1995 r. Po integracji blisko 2/3 polskiego eksportu będzie trafiało na rynek poszerzonej UE-25.

W 2003 r., w imporcie produktów rolno-spożywczych obserwowano umiarkowany, w porównaniu z sytuacją w eksporcie, wzrost dostaw od dużych partnerów handlowych (UE, kraje rozwijające się) oraz stagnację zakupów w krajach z grupy CEFTA i pozostałych krajach rozwiniętych gospodarczo. Na podkreślenie zasługuje również pokaźny wzrost importu z krajów byłego ZSRR.

Udział dostaw z krajów wchodzących do UE w polskim imporcie od kilku lat kształtuje się na poziomie 8–9%. Wartość importu z tej grupy krajów wykazuje umiarkowaną tendencję wzrostową. Dostawy towarów rolno-spożywczych z UE-25, podobnie jak w eksporcie, będą stanowiły prawie 2/3 ich importu do Polski.

W obrotach z poszczególnymi ugrupowaniami notowano poprawę sald, za wyjątkiem krajów rozwijających się i grupy EFTA, gdzie wystąpiło pogorszenie ujemnego wyniku. W handlu produktami rolno-spożywczymi z UE saldo po raz pierwszy osiągnęło dodatni rezultat, co wynikało z dużego wzrostu eksportu. Od kilku lat saldo obrotów produktami rolno-spożywczymi z krajami wchodzącymi do UE ulega systematycznej poprawie, a od 1998 r. przyjmuje wartości dodatnie.

W 2003 r., w porównaniu z 2002 r., odnotowano znaczny wzrost eksportu wszystkich grup produktów. Wartość eksportu produktów zwierzęcych zwiększyła się o 48% do 1648 mln USD a produktów roślinnych o 33% do 2582,2 mln USD. Wzrosły

wpływy z eksportu większości produktów zwierzęcych, za wyjątkiem przetworów z wieprzowiny. W eksporcie produktów roślinnych wzrosły wpływy większości grup, za wyjątkiem roślin oleistych i ich przetworów, melasy i przetworów grzybowych. Na wzrost wartości eksportu złożyło się głównie zwiększenie wpływów z wywozu świeżych owoców i warzyw, przetworów owocowych i warzywnych, roślin ozdobnych, zbóż i przetworów zbożowych, wyrobów cukierniczych, grzybów oraz tytoniu i papierosów. W strukturze eksportu rolno-spożywczego zwiększyło się znaczenie produktów zwierzęcych kosztem produktów roślinnych i towarów z grupy „Pozostałe produkty rolno-spożywcze”.

W 2003 r., w porównaniu z 2002 r., wzrosły wydatki na import produktów roślinnych i zwierzęcych o odpowiednio 10 i 18% a w ich strukturze nie było większych zmian.

Polska wchodząc w struktury Wspólnoty przejęła unijny system handlu zagranicznego. System ten zapewni lepszą ochronę rynku wewnętrznego przed tanim importem z krajów trzecich, ale jednocześnie otworzy nasze granice na import z UE oraz umożliwi polskim eksporterom dostęp do refundacji eksportowych. Eksporterzy mogą napotkać również pewne ograniczenia wynikające z systemu administrowania handlem zagranicznym.

Od kilku lat w kraju utrzymują się nadwyżki produktów rolno-spożywczych. Dzięki temu, zarówno ceny skupu, jak i ceny detaliczne były na niskim poziomie. W tej sytuacji, krajowi eksporterzy wykorzystali to i znacznie zwiększyli sprzedaż zarówno na rynku UE jak i innych krajów. Jednak w 2004 r. sytuacja będzie znacznie odbiegała od obserwowanej w 2003 r. Należy spodziewać się pogorszenia wyników handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi. Przyczyny pogorszenia wyników w handlu zagranicznym towarami rolno-spożywczymi należy upatrywać na krajowym rynku. W pierwszej połowie br. Polska dysponowała pewnymi nadwyżkami produktów zwierzęcych (w większości mięso i prze-

twory). W drugiej połowie 2004 r. nadwyżki te ulegną znacznej redukcji, co ograniczy możliwości eksportowe. Krajowa produkcja mleka i przetworów, przy wysokim poziomie cen światowych, pozwoli jeszcze na wzrost eksportu. Nieurodzaj już w końcu 2003 r. wywołał spadek eksportu zbóż, a w kolejnych miesiącach 2004 r. spowoduje ograniczenie

produkcji zwierzęcej, głównie trzody chlewnej. Zwiększy się, niezbędny do zrównoważenia rynku, import zbóż.

Według wstępnych prognoz w 2004 r. nastąpi pogorszenie wyników w handlu zagranicznym produktami rolno-spożywczymi a saldo może ponownie osiągnąć ujemną war-

tość rzędu kilkudziesięciu milionów USD. Pogorszenie salda będzie wynikało ze wzrostu wydatków na import oraz nieznacznego spadku wpływów z eksportu. Wartość eksportu może zmniejszyć się o około 6% do 4,25 mld USD. Wydatki na import wzrosną również o około 6% do 4,26 mld USD, W wyniku tego ujemne saldo może wynieść około 15 mln USD.

SUMMARY

The turnover in Polish foreign trade in 2003 showed a sharp increase. The value of increased by 1/3 to 53,6 billion USD and the value of import by Ł to 68 billion USD. The negative balance of trade negligibly deteriorated to (14,4 versus 14,1 billion USD in 2002). The increase in foreign trade in terms of euros was not as such significant but the negative balance of trade expressed in that currency improved from 15,7 to 12,8 billion EUR).

The year 2003 was also exceptional in agri-food trade. The turnover also increased significantly and the balance of trade turned positive for the first time during the transition period. The value of agri-food exports increased by 32,8% to 4,5 billion USD and the value of imports by 7,7% to 4,0 billion USD. Therefore the balance of foreign trade in agri-food reached amounted to 505,7 million USD versus -290,6 and -375,9 million USD in 2002 and 2001 respectively.

The achievement in exports resulted from both external (rising demand on the markets of main partners – EU and Russia) and internal (surpluses in livestock sector and good crops in 2002) factors. Depreciation of Polish currency versus euro also contributed to the results of foreign trade.

The contribution of agri-food exports in total exports slightly increased from 8,0% in 2002 to 8,1% in 2003 while the share of agri-food imports declined from 6,5 to 5,7% respectively.

Upward tendencies in agri-food exports that started in the second half of 2002 were continued in 2003. A major increase of in exports to all country-groups was observed, in particular to the EU and former USSR market. The lowest increase concerned exports to CEFTA, other developed countries and developing countries, of which share contracted in favour of the EU and former USSR. The balance of foreign trade with main trading partners showed a remarkable improvement.

In recent years exports to the new entrants showed a dynamic growth with the share around 15% of overall Polish agri-food exports, versus 5,1% in 1995. Following the integration abo-

ut 2/3 of Polish agricultural exports will be channelled to the market of the EU-25.

Regarding agri-food imports, the increase in deliveries from major trading partners (EU and developing countries) was rather moderate (comparing to the increase in exports) while stagnation was observed in the case of imports from CEFTA and other developed countries. A remarkable increase in imports from Russia has to be underlined here.

The share of imports from the new members of the EU in Polish imports in recent years contributes to some 8–9%. The value of imports from these countries shows a moderate upward tendency. The EU-25 would then contribute, similarly to the case of exports, around 2/3 of Polish agri-food imports.

An improvement in the balance of trade was reported in the case of all country groups, except of developing countries and EFTA where a deterioration of negative results was observed. Agri-food trade with the EU for the first time ever turned positive, which resulted from a bulk increase in exports. The balance of agri-food trade with the new entrants has been gradually improving for several years and turned positive since 1998.

The exports of all commodity groups in 2003 showed a significant improvement. The revenue on exports of livestock products increased by 48% to 1648 million USD and the value of crop products exports by 33% to 2582,2 USD.

The increase in export revenue was observed in the case all livestock and crop products with exception of pork, oilseeds, molasses and wild mushroom products. Such increase in exports concerned mainly fresh fruits, vegetables, fruit and vegetable products, cut flowers, cereals and cereal products, sugar confectionery, wild mushrooms, tobacco and cigarettes. The share of crop products and the products included to „Other agricultural commodities” in the structure of Polish agri-food trade contracted in favour of livestock products.

The expenditure on imports of livestock and crop products in 2003 was 10 and 18% up from 2002 and none of major changes in the structure of imports were observed.

Market surpluses have been observed on Polish agri-food markets since several years. Therefore as well producer prices as retail prices fluctuated a relatively low level. In these circumstances Polish exporters took advantage of that and significantly increased sales on the markets of the EU-15 and other countries. However in 2004 the situation in this respect will diverge from the trade developments in 2003. Entering to the EU Poland entirely adjusted its foreign trade regime the EU regulations. The regime assures higher protection of the internal market from cheap imports originating in third countries, but at the same time exposes the market for intra-EU trade and allows taking advantage of export refunds. On the other hand the exporters may face some limitations arising from administrative framework in foreign trade.

The foreign results trade in agri-food products in 2004 are expected to deteriorate. The reasons for that seem to arise on the domestic market. In the first half of the current year Poland had certain surpluses of livestock products (particularly meat and meat products). In the second half of the year these surpluses will be significantly reduced, which would severely limit export capacity. Domestic production of milk and dairy products should not restrict export yet because of high level of the world prices. Poor crops resulted in declining exports in the second half of 2003 and will further reduce the output in livestock sector, mainly in swine production. Cereal imports, necessary to balance the market are expected to increase.

According to preliminary forecast in 2004 the balance of foreign trade in agri-food products is likely to turn negative. This would result from increasing import expenditure and a negligible reduction in export revenue. The value of exports is expected to decline by 6% to 4,25 billion USD, while the value of imports is to increase by 6% to 4,26 billion USD, which would give the negative balance of trade at about 15 million USD.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukaza się:

1. Rynek mięsa /26/ • maj 2004,
2. Rynek zbóż /26/ • czerwiec 2004,
3. Rynek cukru /25/ • czerwiec 2004,
4. Rynek rzepaku /25/ • czerwiec 2004,
5. Rynek owoców i warzyw /24/ • czerwiec 2004,
6. Rynek ziemi rolniczej /7/ • wrzesień 2004,
7. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /26/ • wrzesień 2004,
8. Rynek pasz /16/ • październik 2004,
9. Rynek drobiu i jaj /26/ • październik 2004,
10. Rynek mleka /27/ • październik 2004,
11. Rynek ziemniaka /26/ • listopad 2004,
12. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /20/ • grudzień 2004,
13. Popyt na żywność /5/ • grudzień 2004,
14. Rynek ryb /2/ • grudzień 2004.

RYNEK RYB

*Od maja 2004 roku rozpoczęliśmy publikowanie analiz o koniunkturze i perspektywach rozwoju rynku ryb. **Rynek ryb, stan i perspektywy** zawiera analizę czynników podażowych (produkcja i import ryb) oraz popytowych (spożycie, eksport, przetwórstwo) wpływających na stan krajowego rynku ryb oraz na poziom cen. Ceny ryb oraz ich przetworów analizowane są na trzech poziomach (ceny pierwszej sprzedaży, ceny hurtowe, ceny detaliczne). Ocena krajowego rynku dokonana jest na tle oceny sytuacji na światowym rynku ryb, makroekonomicznych uwarunkowań rozwoju rybactwa oraz regulacji rynku ryb.*

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2004 roku wynosi 34 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do
Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel. (0-prefiks-22) 826 50 31 wew. 685, faks 827 19 60
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
